

AD 54/26

LIMITE

CONF-ME 18

TILTRÆDELSESDOKUMENT

Vedr.: DEN EUROPÆISKE UNIONS FÆLLES HOLDNING
– Kapitel 8: Konkurrencepolitik

Forhandlingskapitel 8: Konkurrencepolitik

Den Europæiske Unions holdning bygger på dens generelle holdning i forbindelse med tiltrædelseskonferencen med Montenegro (AD 23/12 CONF-ME 2) og er underlagt de forhandlingsprincipper, der er godkendt heri, navnlig:

- kan et synspunkt, som en af parterne giver udtryk for vedrørende et kapitel i forhandlingerne, på ingen måde foregribe den holdning, der vil blive indtaget vedrørende andre kapitler
- kan aftaler – selv delaftaler – der er indgået under forhandlingerne om kapitler, der skal drøftes ét for ét, ikke betragtes som endelige, før der er indgået en samlet aftale.
- Holdningen er endvidere underlagt kravene i punkt 24, 28, 41 og 44 i forhandlingsrammen.

EU tilskynder Montenegro til at fortsætte tilpasningen til gældende EU-ret og bemærker, at yderligere EU-ret kan træde i kraft inden tiltrædelsen, til at sørge for konkret gennemførelse og håndhævelse heraf og til allerede inden tiltrædelsen at udarbejde politikker og instrumenter, der ligger så tæt som muligt på EU's.

EU bemærker, at Montenegro i sine forhandlingspositioner AD 8/19 CONF-ME 1 og AD 14/26 CONF-ME 11 accepterer gældende EU-ret i kapitel 8 pr. 1. april 2026, og erklærer, at det vil være klar til at gennemføre den på tidspunktet for tiltrædelse af Den Europæiske Union.

Karteller og fusioner

For så vidt angår Montenegros lovgivningsmæssige ramme mener EU, at Montenegro med den nye lov om sikring af konkurrence, som blev vedtaget i 2026, og gennemførelseslovgivningen tilpasser sig artikel 101, 102 og 106 i TEUF, Rådets forordning (EF) nr. 1/2003, direktiv (EU) 2019/1 og anden gældende EU-ret på området karteller og fusioner. Derudover er loven om procedurer for erstatning for skade som følge af tilsidesættelse af konkurrence på markedet, som blev vedtaget i 2026, i overensstemmelse med direktiv 2014/104/EU. Der sørges for yderligere tilpasning til gældende EU-ret om kartel- og fusionsinstrumenter med vedtagelsen af forskellige afledte retsakter i henhold til loven om sikring af konkurrence. EU bemærker, at den nye lov om sikring af konkurrence går bort fra agenturet for konkurrencebeskyttelses beslutningssystem for individuelle anmodninger om fritagelse i overensstemmelse med gældende EU-ret på konkurrencebeskyttelsesområdet. Loven giver også agenturet for konkurrencebeskyttelse tilstrækkelige beføjelser til at kræve, at en overtrædelse bringes til ophør, pålægge foreløbige foranstaltninger og acceptere tilsagn; den giver desuden agenturet for konkurrencebeskyttelse beføjelse til at pålægge tvangsbøder og til at foreslå retten for mindre forseelser bødernes størrelse. Montenegro skal fortsat følge udviklingen inden for gældende EU-ret og i overensstemmelse hermed sørge for rettidig tilpasning samt yderligere tilpasse sin lovgivning, for eksempel med bestemmelser, der først kan gennemføres efter tiltrædelsen af EU (f.eks. bestemmelser om grænseoverskridende samarbejde i henhold til direktiv (EU) 2019/1).

EU bemærker, at retterne for mindre forseelsers kapacitet er blevet styrket i årenes løb, og at der gradvis er opnået resultater med hensyn til effektiv retslig efterforskning i samarbejde med agenturet for konkurrencebeskyttelse og opfølgning af konstaterede uregelmæssigheder, herunder gennem pålæggelse af afskrækkende sanktioner, hvor det er relevant.

EU bemærker, at de kompetente organer inden for konkurrencepolitik, navnlig agenturet for konkurrencebeskyttelse, har tilstrækkelig administrativ kapacitet, understøttet af stigende årlige budgetter for agenturet for konkurrencebeskyttelse. EU ser med tilfredshed på Montenegros resolute tiltag på dette område, navnlig ansættelsen og uddannelsen af flere sagsbehandlere. EU bemærker vedtagelsen af handlingsplanen for styrkelse af den administrative kapacitet i forhandlingskapitel 8, som indeholder en solid plan for yderligere ansættelse af det nødvendige personale i agenturet for konkurrencebeskyttelse og fagministerier samt øget uddannelse og øgede budgetmæssige forpligtelser senest på tiltrædelsesdatoen. Derudover ser EU med tilfredshed på det etablerede system for uddannelse af dommere, herunder i samarbejde med centret for uddannelse inden for retsvæsenet og anklagemyndigheden i Montenegro.

Statsstøtte

For så vidt angår Montenegros lovgivningsmæssige ramme for statsstøtte mener EU, at loven om statsstøttekontrol, som blev vedtaget i 2025, og relevant afledt ret er i overensstemmelse med artikel 107 og 108 i TEUF og relevant gældende EU-ret om statsstøtte. Loven sikrer den korrekte retlige status for tilpasning til gældende EU-ret om statsstøtte, herunder med hensyn til regelsættet om listen over statsstøttere. I lighed med karteller og fusioner skal Montenegro fortsat følge udviklingen inden for gældende EU-ret om statsstøtte og i overensstemmelse hermed sørge for rettidig tilpasning og yderligere tilpasning af sin lovgivning.

EU bemærker, at loven om sikring af konkurrence giver statsstøttemyndigheden operationel uafhængighed ved at udvide agenturet for konkurrencebeskyttelses mandat til også at omfatte statsstøttekontrol.

EU ser med tilfredshed på, at Montenegro har styrket agenturet for konkurrencebeskyttelses administrative kapacitet vedrørende statsstøttekontrol, navnlig ved at ansætte flere sagsbehandlere. EU bemærker den gradvise udvikling med hensyn til håndhævelsesresultater med vægt på forudgående anmeldelse og kontrol, hvilket peger i retning af et gradvis forbedret system for statsstøttekontrol og et godt kendskab til statsstøtteydere, både blandt centrale og lokale myndigheder. EU ser også med tilfredshed på den brede vifte af aktiviteter, der tilrettelægges af agenturet for konkurrencebeskyttelse for at øge bevidstheden hos statsstøtteydere og -virksomheder, samt bestræbelserne på at nå ud til universiteternes juridiske, økonomiske og politiske fakulteter om emnerne konkurrence og statsstøtte.

EU ser ligeledes med tilfredshed på det etablerede og fungerende system for forudgående kontrol og efterfølgende overvågning af statsstøtte i Montenegro. EU bemærker, at den kompetente myndighed, agenturet for konkurrencebeskyttelse, kan foretage en vurdering af støtteforanstaltningers forenelighed i komplekse sager og om nødvendigt kræve tilbagebetaling af ulovlig støtte. EU bemærker, at Montenegro har udvist gradvis forbedrede og generelt tilfredsstillende håndhævelsesresultater på dette område, og opfordrer Montenegro til at opretholde sine bestræbelser og til fortsat at forbedre og opnå resultater på dette område.

I betragtning af de særlige **statsstøtteundersøgelser** af potentielt uforenelig støtte ydet i **luftfartssektoren**, navnlig selskabet Montenegro Airlines, bemærker EU, at Montenegro i perioden mellem 2019 og 2024 på eget initiativ foretog fire formelle undersøgelser af hele den potentielle statsstøtte, der er ydet siden 2012 (herunder loven om investering i konsolidering og udvikling af Montenegro Airlines fra 2019), og udstedte tre afgørelser om tilbagebetaling af uforenelig statsstøtte, herunder om tilbagebetalingsspørgsmål i forbindelse med insolvens. EU ser desuden med tilfredshed på, at agenturet for konkurrencebeskyttelse har taget initiativ til yderligere tiltag ud over den oprindelige anmodning i henhold til lukningsbenchmarket, f.eks. for at undersøge spørgsmålet om økonomisk (dis)kontinuitet mellem Montenegro Airlines og det nye nationale luftfartsselskab ToMontenegro og mulig statsstøtte ydet til sidstnævnte. EU mener, at agenturet for konkurrencebeskyttelse gennem ovennævnte undersøgelser på eget initiativ har indledt de nødvendige undersøgelser og proceduremæssige skridt, der er nødvendige for denne benchmarksag. EU er klar over, at konkursprocedurer ved en handelsret kan vare længe, men opfordrer Montenegro til hver sjette måned at aflægge rapport om enhver udvikling, der kan føre til effektiv tilbagebetaling af den uforenelige statsstøtte i denne sag, samt om den fuldstændige vurdering vedrørende økonomisk (dis)kontinuitet mellem Montenegro Airlines og det nye nationale luftfartsselskab ToMontenegro, herunder om mulig statsstøtte, som er ydet til sidstnævnte.

Med hensyn til sagen i aluminiumsektoren, navnlig selskabet Kombinat Aluminijuma Podgorica (KAP), bemærker EU, at dets aktiver blev overtaget af Politropus Alternative d.o.o. Tivat og "Uniprom" d.o.o. Nikšić i 2014. Statsstøttekontrolkommissionen konkluderede i sin beslutning af 11. marts 2016, at der ikke er økonomisk kontinuitet mellem KAP og de nye ejere af dets aktiver. Uniprom fortsatte driften af aluminiumssmelteværket i mindre målestok, men indstillede reelt driften i december 2021. EU bemærker resultatet af statsstøttekontrolkommissionens særlige vurdering af, at Uniprom ikke har modtaget uforenelig statsstøtte.

Med hensyn til transportinfrastruktursagen, navnlig Bar-Boljare-motorvejen, bemærker EU agenturet for konkurrencebeskyttelses konklusioner om, at der ikke foreligger uforenelig statsstøtte til finansiering af anlæggelsen af strækningerne Smokovac-Mateševo og Mateševo-Andrijevića og den kommercielle udnyttelse af førstnævnte, navnlig i forbindelse med det statslige selskab Monteput.

For så vidt angår den overordnede håndhævelse ser EU med tilfredshed på agenturet for konkurrencebeskyttelses resultater med hensyn til at identificere og undersøge sager med mulig uforenelig støtte og opfølgning med hensyn til tilbagebetaling heraf. EU opfordrer Montenegro til fortsat behørigt at registrere både forenelig og uforenelig statsstøtte i de særlige statsstøttere registre og årlige statsstøtterapporter.

Hvad angår statsstøtte i landbrugs- og fiskerisektoren, henviser EU til Den Europæiske Unions fælles holdning med henblik på lukning af henholdsvis kapitel 11: Landbrug og udvikling af landdistrikterne (AD 22/25 – CONF-ME 9/25), og kapitel 13: Fiskeri (AD 21/25 - CONF-ME 8/25).

For så vidt angår støtte, der falder ind under dette kapitels anvendelsesområde, minder EU om, at eksisterende støtteforanstaltninger i henhold til artikel 108, stk. 1, i TEUF er genstand for en undersøgelsesprocedure, i henhold til hvilken Kommissionen i samarbejde med medlemsstaten kan foreslå ændringer af en eksisterende støtteforanstaltning, når det er hensigtsmæssigt, for at sikre forenelighed med det indre marked.

I det omfang Montenegro ønsker, at støtteforanstaltninger, der er trådt i kraft før og stadig vil være gældende efter tiltrædelsesdatoen, skal betragtes som eksisterende støtte som omhandlet i artikel 108, stk. 1, i TEUF, opfordrer EU Montenegro til at opstille en liste over sådanne støtteforanstaltninger, som agenturet for konkurrencebeskyttelse anser for at være forenelige med gældende EU-ret, og fremsende listen til Kommissionen med henblik på undersøgelse.

Listen skal indeholde følgende oplysninger, der skal indgives i et konkret rapporteringsformat, som Kommissionen stiller til rådighed:

- alle støtteforanstaltninger (både støtteordninger og individuel støtte), som i) er trådt i kraft inden tiltrædelsen og vil være gældende efter tiltrædelsen, ii) som er blevet vurderet af agenturet for konkurrencebeskyttelse, og iii) som agenturet for konkurrencebeskyttelse har fundet forenelige med gældende EU-ret
- alle oplysninger, der er væsentlige for Kommissionens vurdering af foreneligheden af støtteforanstaltningerne på listen.

Listen bør ajourføres regelmæssigt indtil tiltrædelsesdatoen.

Støtte, der er opført på listen, og for hvilken Kommissionen efter undersøgelsen ikke har rejst alvorlig tvivl om foreneligheden af, vil blive betragtet som eksisterende støtte efter tiltrædelsesdatoen.

EU oplyser Montenegro om, at støtteforanstaltninger, der er trådt i kraft mere end ti år før tiltrædelsesdatoen, altid vil blive betragtet som eksisterende støtte.

En henvisning til listen over eksisterende støtte og til proceduren for opstilling heraf (den såkaldte "ordning for eksisterende støtte") vil blive medtaget i tiltrædelsestraktaten.

Alle statsstøtteforanstaltninger, der stadig er gældende efter tiltrædelsesdatoen, og som ikke er blevet udpeget som eksisterende støtte efter den ovenfor beskrevne procedure, vil blive betragtet som ny støtte ved tiltrædelsen. Efter tiltrædelsen vil anvendelse af sådanne nye støtteforanstaltninger være betinget af, at Montenegro anmelder dem i henhold til artikel 108 i TEUF, og at Kommissionen finder, at støtteforanstaltningerne er forenelige med det indre marked.

Liberalisering

EU noterer sig, at Montenegro ikke har statslige handelsmonopoler, jf. artikel 37 i TEUF, og at konkurrencebeskyttelsesloven og loven om statsstøttekontrol finder anvendelse på offentlige virksomheder og virksomheder med særlige eller eksklusive rettigheder, undtagen hvis anvendelse heraf vil hindre udøvelse af aktiviteter af almindelig økonomisk interesse, som er overdraget i overensstemmelse med artikel 106 i TEUF.

EU bemærker, at færdigbehandlingen af ovennævnte elementer opfylder kravene i lukningsbenchmarkene i dokument AD 2/20 CONF-ME 1.

* * *

På baggrund af ovenstående betragtninger bemærker EU, at dette kapitel ikke kræver yderligere forhandlinger på nuværende tidspunkt.

Overvågningen af Montenegros tilsagn og fremskridt med tilpasning til og gennemførelse af gældende EU-ret vil fortsætte indtil Montenegros tiltrædelse. EU understreger, at det vil lægge særlig vægt på overvågning af alle de specifikke spørgsmål, der er omhandlet ovenfor, med henblik på at sikre Montenegros fulde tilpasning til gældende EU-ret i dette kapitel samt den administrative kapacitet til sikring af den konkrete gennemførelse og håndhævelse heraf. Der skal lægges særlig vægt på sammenhængen mellem dette kapitel og andre forhandlingskapitler. Det vil først på et senere tidspunkt under forhandlingerne være muligt at foretage en endelig vurdering af, hvorvidt Montenegros lovgivning er i overensstemmelse med gældende EU-ret, samt af landets gennemførelse og opfyldelse af de øvrige lukningsbenchmarks. Ud over alle de oplysninger, som EU måtte anmode om med henblik på forhandlingerne om dette kapitel, og som skal forelægges for konferencen, opfordrer EU Montenegro til regelmæssigt at forelægge stabiliserings- og associeringsrådet nærmere skriftlige oplysninger om de fremskridt, der gøres med gennemførelsen af gældende EU-ret og styrkelsen af dets administrative kapacitet.

På baggrund af alle ovenstående betragtninger vil EU om nødvendigt vende tilbage til dette kapitel på et passende tidspunkt.

EU bemærker, at Montenegro i sine forhandlingspositioner AD 8/19 CONF-ME 1 og AD 14/26 CONF-ME 11 accepterer gældende EU-ret i kapitel 8 pr. 1. april 2026. EU bemærker endvidere, at Montenegro erklærer, at det vil fortsætte processen med tilpasning til gældende EU-ret, og at det vil være klar til at gennemføre den senest på tidspunktet for landets tiltrædelse af Den Europæiske Union.

EU erindrer desuden om, at der kan komme ny EU-ret til mellem den 1. april 2026 og forhandlingernes afslutning.